

KECSKEMÉTI LAPOK.

VEGYESTARTALMÚ HETILAP.

Előfizetési díj:

Egész évre 5 frt., félévre 2 frt. 50 kr.,
negyedévre 1 frt. 50 kr.

Az előfizetés az év folytán minden hónapban megkezdhető.

Megjelen hetenként egyszer,
VASÁRNAP.

Az előfizetési díjnak, úgy a hirdetések is „Tóth László könyvnyomdájának” czimzendeők.

Szerkesztő- és kiadó-hivatal:

BUDAI-NAGY-ÚTCZA 184. SZÁM.

E lap úgy szellemi, mint anyagi részét illető minden küldemény a szerkesztő- és kiadó-hivatalhoz intézendő.

Hirdetési díj:

3 hasábos petit sor egyszeri hirdetésnél 5 kr., többszöri vagy terjedelmes hirdetéseknel árleengedés adatik.

Bélyegdíj minden beigtatásért 30 kr.

Lapunk olvasóihoz!

A „Kecskeméti Lapok” ez év végeztével pályafutásának 12-ik évét tölti be, — mindenesetre oly időmennyiség, mely vidéki lapoknál a ritkábban előfordulók közé tartozik, s azt mutatja, hogy a közönség, mely e lapot eddigelé fentartotta, — megértette, hogy szükség van egy organumra, mely városunk közügyei, a társadalmi kérdések és helyi érdekek körül, az egyformán gondolkozók ohajtásait, céljait, köztudomásra hozza, megértesse, ha kell, védelmezze, s a mit szépet, jót, hasznosat kivihet a polgárok összetartása, egyszerűtete, felkarolja és életre segítse!

Nem czélunk ezúttal e rövid felhívásban lapunk programját tüzetesen előadni. Ismétlés lenne az, s legyen elég e tekintetben lapunk multjára hivatkozni.

A jövőt tartjuk most szemelőtt, s e tekintetben kívánunk pár szót lapunk barátaihoz intézni.

A lap mostani szerkesztősége ez év végével visszalép, s helyét társas szerkesztőség foglalja el, élén Dr. Horváth János úrral.

Dr. Horváth János úr neve, fáradhatlan munkássága, kitűnő tehetségei, irodalmi magaslaton álló műveltsége, úgy közszerepet és tiszteletben álló egyénisége, kezeskedik, hogy szerkesztése alatt megjelenendő lapunk, művelt közönségünk igényeinek mindenekben megfelelőleg fog vezetni. Mellette mint a társas szerkesztőség tagjai Dr. Dékány Ráfael és Dr. Tassy Pál urak fognak közreműködni, kiknek úgy neve, mint eddigi működése, a mint egyrésztől általában ismeretes, úgy másrésztől a lap irányát s vezetését illetőleg teljes garantiát nyujt.

Munkatársakul kitűnő erőket voltunk szerencsések megnyerhetni s azon leszünk, hogy lapunk érdeke, tanulságos és változatos tartalmával a hozzá kötött várakozásnak megfeleljen, mindenek felett pedig, hogy városunk közügyei körül, a döntő körök nézetét, szándokait s akaratát hiven tükrözze vissza s azt képviselje.

E czélből különös gondot fordítunk a közgyűlési tárgyalásokra, s nemcsak az ott már megtörténteket regisztráljuk, — hanem előre is, alkalmas időben, minden fontosabb kérdés körül, szakavatott tollal irt czikkeken felszólalunk, s módot nyujtunk hivatott egyéneknek tárgyilagos eszmecserére. Az ellenvéleményt tiszteletben tartjuk, de alkotmányos úton, érvényre jutott határozatokat, intézkedéseket, a ferdtések, túlzások és indokolatlan támadások ellenében megvédelmezzük.

Közügyeink körül támasztott érdemleges vitában, kötelességszerűleg részt veszünk. A személyeskedést azonban kerüljük, ámde ha ilyenbe igaztalanul belevonatnánk, igaz ügyszó illő buzgósággal és hévvel állunk sikra, megharczoljuk a harcot, mint ez a közügyek bátor bajnokait megilleti.

Egyebekre nézve ezúttal nem terjeszkedünk ki, Ujév kezdetével azonban tényleg mutatjuk meg, hogy lapunk a pártolásra, — mely iránt most a t. közönséget tisztelettel felhívjuk, — érdemes leend.

Lapunk alakja és előfizetési ára — egész évre 5 frt., negyedévre 1 frt. 50 kr. — a régi marad.

Előfizethetni e lapok kiadóhivatalában Tóth László nyomdász úrnál, és az e czélből kibocsátott gyűjtő iveken.

Kecskemét, 1879. november 28.

A „Kecskeméti Lapok” vezérbizottsága.

Kecskemét, 1879. november 19. *)

E lapok hasábjain közelebb azon vélemény nyert kifejezést, hogy a nem csekély mérvű iskolaszéki jegyzői teendők két vagy több egyén között osztassanak fel, hogy ekként a munka könnyítettvén, a jegyzői részére javasolt díjfizetés mellőzhető legyen.

Különösen neheztelésbe tétetik, hogy egy polgárválasztmányból álló testület kebelében nem találkozik egyén, a ki munkásságát ingyenesen felajánlaná.

Eltekintve attól, hogy ezen elvileg kifejezett várakozás a gyakorlatban ma már ritkán és csak kisebb jelentőségben érvényesül, s a teljesített munkának illő díját megadni mindenhol méltányosnak tartják és a közügyek vezetésére bizalommal, választás útján helyezett testületekben, minő például az országgyűlés is, különbséget tesznek a testület azon tagjai közt, kiknek munkássága a tanácskozásokra terjed, s azok közt, kiktől a többiekéhez képest óriásilag nagyobb munkásság kívántatik: a gyakorlat szempontjából hozzá kívánunk szólni a kérdéshez különösen a tekintetből, hogy czélszerű-e a kérdéses teendőknek két

vagy több egyén közötti megosztása? A javasolt intézkedés már nem új eszme az iskolaszék körében, sőt mindeddig a gyakorlat épen az volt, hogy a teendők két egyén között osztattak meg, de ezen eljárás hátrányai oly eclatans kifejezésre jutottak már a gyakorlatban, hogy épen ezek voltak azok, melyek miatt a javaslat megtétele a díjazásra nézve.

Köztudomású a multból, hogy az iskolaszéknek már igen sok jegyzője volt; mindannyian azon jóakarattal által vezéreltetek ezen megbízatásuk elfogadásában, hogy munkásságuk által a közügyek hasznára legyenek. Ezen megbízatását azonban közülök hosszabban senki sem tartotta meg, kétségkívül azért, mert a kérdéses teendők sokkal több időt és munkát kívánnak, semhogy magán kötelességeik teljesítése mellett igen is terhelőknek ne tünnek volna fel.

Megbízatásaik teljesítésében is épen ezen említett körülménynél fogva csak azokra szorítottak, melyek épen szükségesek voltak, de a czélszerűbbet s a teljesebbet nem keresték.

Voltak, — és pedig többen, — kik több jóakarattal mint tájékozottságot tanúsítottak e téren, s még azok közül is, kik feladatukkal tisztában voltak, — valahány

ház, annyi szokás, — felfogásuknak megfelelőleg különböző és sokszor a célra hátrányos eljárást követtek, szóval a rendszeres és egyöntetű munka hiányzott.

Megtörtént az is, hogy az ülés megtartott, de jegyzőkönyve soha sem készült el, s ha elkészült, nem kiadványoztatott. A felterjesztések, jelentések és átiratok szintén sok esetben elmaradtak. Ezek fogalmazványai s a rendszeres kiadványozás nyomaira azonban a mult év közepéig egyáltalán nem találunk, a mi arról tesz tanúságot, hogy olcsó húsnak hig a leve.

Ily körülmények között ki kereshetné a rendezett irattárt? Ha valaki azon lomhalmazt megtekinti, mely az iskolaszék irattárának csúfoltatik, lehetetlen a létező állapot tarthatatlanságát el nem ismernie.

Ha azután irományt próbálunk keresni, fél napi összehányás és porban vájkálás után sem vagyunk képesek megtalálni, pedig sokszor igen értékes okmányok kerülnek oda. De nyoma sincs a rendnek, a mutatónak, mely elvezetne, hogy az irat hol van, vagy hova lett.

Közelebb történt, hogy egy tanító oklevele az iskolaszék irattárában — hová régebben beadta — nem volt feltalálható. Elveszett szórén — szálán. Most már ezért ki a felelős, kien kell keresni? Nagy után-

*) Közöljük e cikket az „audiatur et altera pars” elvének hódolva, jöllehet jelszavunk ezentúl is az marad a mi volt: noblesse oblige!

járás mellett másod példányban kellett kiállíttatni, s a közigazgatási bizottság elé az okmány csak így volt bemutattható.

Ha a kérdéses teendők ellátását továbbra is ingyen kívánjuk, a leírt állapotokat tartják fenn, mert szép az a vállalkozási szellem, de ki teszi felelőssé? Most legkevésbé eszközölhető ez, midőn a teendőknek az elnöki jelentésekkel, s az iktatási és kiadási munkákkal való szaporításáról van szó.

Épen ezeknél fogva ezen ingyenes munka megkivánása nem tanácsos és nem hasznos. A mi a javasolt díjnak a multa való kiutalványoztatását illeti, ha a munka és munka közt különbséget teszünk, méltányosnak tűnik fel, s van is már rá példa; midőn a tűzoltó-parancsnoki állás szervezetett, K. K. fizetése működése megkezdésétől tétetett folyóvá.

Ha azonban ez elfogadásra nem találna is, méltányos azon időre, melytől a javaslat beadva van, s az érdekelt egyén várakozásban tartatik. Ez annál is inkább helyeselhető, mivel az iskolai költségelirányzat nem a polgári, hanem tanévre szól, melynek kezdete a mondott idővel össze esik.

Egyébiránt intézkedjék a törvényhatósági közgyűlés a kérdésben böles belátása szerint, amnyi bizonyos, hogy az eddigi állapot fenntartása a tanügynek kárára lenne.

X.

Közgyűlés.

Kecskemét sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1879. évi október hó 23—25. napján tartott rendszeres közgyűléséről tett jelentés folytatása:

23. Sváb Kovács Márton és társai kérvényt nyújtanak be, melyben haszonbér leengedést kérnek pusztaszeri bérletökből. A kérvény indokoltan találtatván, utasítatik a városi tanács, hogy tegyen számítást, azon földekre, melyek jelenleg víz alatt állanak, és melyekről biztosan tudható, hogy még a jövő évre sem lesznek használhatók, és ezen számítás szerint tegyen javaslatot a kár arányában haszonbér leengedésre; de csak azon részletföldeknel, melyeken a károsodás nagyobb mérvben történt.

24. Olvastatván Sz. L. kérvénye, melyben fizetés-halasztást kér; mivel az 1878. évről még mindig 99,563 frt. hátralék van, holott az egy évi

előirányzat csak 83,000 forintot tesz, a kérvény elutasítatik.

25. Olvastatván Sz. M. pusztaszeri bérlő folyamodványra, melyben az előbbi évekről fennmaradt 5088 frt. 88 kr. haszonbér törlesztésére 3 évi részletfizetési engedélyt kér, határozatott, hogy ha kérelmező a folyó évi 1400 frt. haszonbért a szokásos félévi részletekben előlegesen, pontosan befizeti, s a régi 5088 frt. 88 kr. haszonbért kellőleg biztosítja, akkor az említett régiebb tartozásnak 3 egymás után következő években és egyenletes részletekbeni fizetése részére engedélyezhető lesz. Ezen tgynek elintézésével a városi tanács bizatik meg.

26. Felolvastatván a folyóka-útezai csatorna kitéglázásáról szóló betérjesztések, határozatott, hogy e csatorna 120 folyó ölnyre a legközelebbi tavaszon mulhatlanul kitégláztassék, annál is inkább, mivel ennek költségei még a multban e czélra kiutalványozott összeg maradéka által nagyrésztben fedezve vannak s az építkezési anyag is készen van.

27. Olvastatván a piaci és vásári helypénzszedésre vonatkozó javaslat, erre hosszas és beható eszmecsere keletkezett, melyben eleintén sokan rosszalásukat nyilvánították a felett, hogy a javaslat értelmében mindenki, legyen az vidéki vagy helybeli, ha a piacon vagy vásárban valamit árul, helypénzt fizessen, mert ebben az árulók zaklatását és jogaik csorbitását, kizsákmányolását s isten tudja miféle sérelmeiket látják, pedig ez erős tévedés, mert mi abban épen semmi zsarolást vagy zaklatást nem látunk, ha valaki a nyerevényből, mely reá az eladás által hárul, egy alig számbavehető perczentet fizet, azért, hogy a közös területen, mely az ő használatára rendben tartatik s kényelme kedvéért még téglával is kirakatik, kalmárkodjék, akár saját természetményét árulja, akár a más természetményével üzérkedjék, de megkülönböztetésben is nem az eladó fizeti ám meg a helypénzt, hanem a fogyasztó és vevő közönség, az eladó csak előlegezi a helypénzt addig, míg árúját eladhatja, s ha ő 10 krajczárt előlegezett azért, hogy a helyt elfoglalta, a vevőkön ezt bizonyosan 4 vagy 5-szörösen megveszi és mi fogyasztók ezt zsarolásnak még sem nevezhetjük, mert mindenki annyiért adja árúját, a mennyiért legjobban eladhatja.

Sokan meg azon akadtak fenn, hogy mily nagy haszna lesz ebből egyeseknek. Kedves barátim ki lesz hirdette az árverés napja, jöjjenek oda mind, a kik attól félnek, hogy másnak lesz belőle nagy haszna, árverezzenek, és ne engedjék a hasznót másnak, vagy álljanak össze társaságba, és vegyék ki 10-en 20-an vagy többben, s osztozzanak meg a haszonvételen, azt, hogy valaki haszon nélkül fáradozzék, sem a közgyűlés, sem értelmes magánember nem kívánja, nem is kívánhatja, de

ha valaki enez haszonélvezettől a nyilvános árverésnél, melyből egyetlen megbízható polgár sem lesz kizárva, elesik, annak sem lesz oka sem a közgyűlés, sem más, mint egyedül maga az illető.

Tekintsük továbbá a czélt, melynek elérése végett ezen önkéntes adót magunkra kivetettük, mit akarunk általa elérni? mindenek előtt piaczainkat használhatóbb állapotba helyezni, vagy más szóval az adó-vevő közönségnek kényelmet szerezni, de hát ki tartozik első sorban a költségeket fődözni? melyek az adó-vevő közönség kényelmére tétetnek, ha nem ők magok? s hova fordítatik a fölőleg ha marad? ismét az adó-vevő közönség és a város nagy közönségének ezer meg ezer szükségének fődözésére. Hidjék el polgártársak a piaci és vásári helypénzből egy krajczár sem fog idegen czélra fordítatni, hanem csak saját szükségünk fődözésére, s a mit mi így krajczáronként összeadunk, abból ezek lesznek, s nagy lukat fődhetünk be velők a nélkül, hogy az egyesekre sérelmes lehetne. (Folytatása következik.)

Mi történt a színházban?

A lefolyt színházi hét látványosságokkal kezdődött, jutalomjátékkal folytatott és bohózzattal kellett volna berekesztetnie. Kellett volna, mert a csütörtöki előadásra jelentkezett látogatóktól annyi bevétele sem lévén az igazgatónak, hogy kész kiadásait fedezze, az előadásnak el kellett maradnia. Elmult hét óra, elmult egynegyed nyolczra, de a nézőtér csak üres maradt. Szót sem szólnánk, ha valami régi elcsépelet darab előadásáról volt volna szó, mert azt természetesnek tartjuk, ha a közönség az ilyenek iránt kevésbé fogékony, de itt egészen új, Magyarországnak még egyik színpadán sem előadott a jóhírű Meilhac és Halévytól való kitünőnek mondott bohózzatos vigjáték a „Fővárosi színészek vidéken“ állott műsoron! A darabot az igazgató költséget és fáradságot nem kimélve magától a fordítótól Szépfaludi Örlösy Ferencztől szerezte meg, midőn a közönség igényeit kielégítendő, tisztán új darabok beszerzése végett föluzatott Budapestre; a diszleteket hozzá az e téren nálunk máris jó hírnek örvendő és fáradhatatlan buzgalommal működő Benyó ezúttal különös figyelemmel akarván készíteni, az igazgatót további jelentékeny költsékezésre készítette; a társulat tagjai próbát-próbára tartottak, csakhogy a minden színpadot megelőzőleg adni szándékolt darab úgy is kerüljön színre, mint az Magyarország elsőrendű városához illik s mint annak műértő közönsége megvárhatja. Szóval az igazgató és a társulat mindent megtett a végből, hogy a pénzt a művészet élvezetére költő közönség ezt készséggel tehesse s zúgolódás nélkül tegye. S ha rossz társulat szerencsésének tarthatja, ha izléses ember hébekorba betekint üzelmei tanyájába, mostani társulatunk, mely igyekezet és jóakarattal mellett

TÁRCZA.

Uti levelek.

VI.

Trakostyánról Szerémi a következőleg emlékezik meg: „Talán alig képzelhető vár, melynek külseje regényes fekvése jobban megfelelné azon középkori lovagváraknak, melyeket a költők annyiszor — jól rosszul — leírnak. Itt az egyszer a költők ábrándja testté vált; oly büszkén tekint le e vár az alatta fekvő völgybe tornyaival, dobogójával, czimeres kapujával, csúcsos ablakaival, öreg tornyáról lobogó zászlójával, hogy szebbnek, regényesebbnek már a legdúsabb képzelem sem festhetné.“ (Századok, XIII., 529. l.) Elég ok ahhoz, hogy birtoka után vágy keljen abban, a ki csak egyszer is látta s hogy birtokosa megbecsüli tanúsítja az is, hogy: „ma Trakostyán vára régi fényében tündökölt“ (u. o. 528 l.) A vár egyébként nem nagy terjedelmű, mert az említett osztály értelmében János úrnak mindössze: egy szoba, öt hypocaustum, egy kamara, három bolt, egy kápolna, egy konyha sütőházzal, egy sáfárház, két pincze s egy pitvar jutott. (u. o. 609. l.)

Az 1646. évben Pozsonyban tartott országgyűlésen a rendeknek az előző évben elhalt nádor galanthai Eszterházy Miklós gróf helyébe új nádort kellvén választaniok, a közbizalom többsége Draskovich Jánosban összpontosult. Occurrit itaque ex delectorum Illustrissimorum virorum numero, ante alios Illustrissimus Dominus Comes Ioannes Draskovith de Trakostyán, — mondja az 1647: I. tcz. 1 §-a, — alias Regnorum Dalmatiae, Croatiae, et Slavoniae Banus, qui tum ob natalitiorum suorum splendorem, tum ob praeclaras corporis, animique dotes, raramque fidelitatem, et benemerita erga Suam Majestatem Caesarem et Regiam, totamque ejusdem Augustissimam Domum, Regnumque hoc Hungariae, ad supremum Regni, post Suam Sacratissimam Caesarem Regiamque Maje-

statem, Palatinalis dignitatis honorem, ea autoritate et jurisdictione, quam juramentum eius, Regnique Statuta, ac Conditio quoque Septima felicis Inaugurationis Sacratissimae Caesariae Regiaeque Majestatis requirit, per Status et Ordines sublimari meruit. Nádorrá lett tehát előkelő származása, kiváló testi és lelki tulajdonságai, ritka hűsége, a király, annak családjá s az ország körül szerzett érdemeinél fogva s azért egészen megfelel a magyar arisztokratikus gondolkozásmódnak és hazafiságnak, ha a törvény bevezetése szerint, ex Illustrissimis familiis Viros genere et virtute Nobilissimos jelölt ki az akkor uralkodó III. Ferdinand király.

A nádori méltóság fontosságának taglalásával itt nem akarok foglalkozni, mert felteszem mindenkiről, hogy mélyreható jogtörténeti tanulmányt e helyen senkitől sem vár; jellemzésére, jóllehet nagyon rugalmas kifejezésben, legyen elég a törvényre utalni, mely a nádori méltóságot mindjárt a királyi után helyezi. A ki e tekintetben bővebb ismereteket akar magának gyűjteni, annak rendelkezésre áll Cziráky, Bartal, Récsi, Korbuly közjogi munkája, azoké, a kikre ezek hivatkoznak s a sokat író Fraknoi (Frankl) pályanyertes műve: A nádori és országbirói hivatal eredete és hatáskörének történeti kifejlődése (Pest, Pfeifer Ferdinand 1863). Béla király névtelen jegyzője említi, hogy: Némii idő elteltével, Zulta vezér, midőn tizenhárom éves volna, országának valamennyi nagyja (omnes primates) közös elhatározásával és megegyező akarásával, néhány országkormányzót rendelt a vezér alá, (quosdam rectores regni sub duce praefecerunt), a ki a jognak szokásnak védelmére, az elégedetleneknek pereit és vizályaikat kiegyenlítse (cap. 53). A névtelen jegyző adatai ugyan óvatosságot igényelnek, de intézmények felemlítésénél állításait alig lehet kétségbe vonni, miután ezeknél nem írhatta ki a tetszését leginkább megnyert író, hanem arra volt utalva, a mit még a maga korában is látott maga körül, habár többékevésbé változott alakban. Meg volt tehát a király mellett működő nádor már a vezérek korszakában mint kormányzó, sőt miután a névtelen jegyző

több kormányzót emlit, többnek kellett lennie, a kikkől azután a királyság alapítása idejében mindmennyi palatinus lett. míg végre e névvel külön méltóság jelöltetett meg s a többi más-más nevet nyert, mint például: országbiró, tárnokmester stb. (Lásd: Récsit, Magyarország közjoga, 294. l. 9. j. s az ott idézettek, különösen Bartalt, comm. I., 147. köv., Új Magyar Múzeum 1852., 422. s köv. lapon). A kinek nem elég régi Anonymus, olvassa Ibn Dastát. „A besenyők és eszgel bolgárok földje közt fekszik a magyarok első vidéke. A magyarok turk fajbeliek. Fejedelmök 20,000 lovassal indul ki hadjáratra s Kende-nek nevezi magát; ez méltóságnév, tulajdonneve dsile. Minden magyar szavát fogadja a dsilének, akár támadó, akár védelmező hadakozásra szólítja fel őket.“ (Hunfalvy, Magyarország ethnographiája, 201. l.) A miből minthogy a szöveg kézzel foghatóan zavart, valószínű, hogy a magyar fejedelem (Kende) mellett állt még más méltóságot betöltő egyén, a dsile, a kinek neve akár méltóság név volt, akár tulajdonnév, attól különbözöknek kellett lennie, mert nem a fejedelmek, a Kendének, hanem a dsilének engedelmeskednek a magyarok. (V. ö. Hunfalvy, i. h. 218. lapon). Rendelkezésünkre áll még Biborbanszületett Constantin császár műve is a birodalom kormányzásáról. „A turk (magyar) nép azelőtt közel lakott a kozarokhoz, a Lebedias első vojvodájukról úgynevezett Lebediában, a hol Chidmas vagy Chingylus folyó van. Akkor valami okbul sabart-asphalt nevet viselt a turk nép. Hét törzsből állván ugyanannyi vojvoda alatt élt, kik között, mint mondva van, Lebedias yala az első.“ (Hunfalvy az i. h. 201. lapon). És később: „Minden törzsnek külön-külön fejedelme van, de annak nem alattvalói; a melyik törzset az ellenség megtámadja, annak mindnyájan egész erővel segíteni tartoznak. A nagy fejedelem (μεγας αρχων), örökség útján, Árpád nemzetségéből való. Ezen kívül van még a gylas és a karchas. Ezek nem tulajdonnevek, hanem méltóságok, melyek birói tisztet viselnek; de a gylas (gyula?) előbb való a karchasnál (kár-khán = vérbiró?)“ u. o. 216. 217. lapon.

ennek megfelelő tehetséget is tanúit s kifogástalan erővel rendelkezik, méltán várja meg azon közönségtől, mely őt szerződtette, hogy legalább új daraboknál, melyeknek megszerzése fáradság és költségbe kerül, ne hagyja cserben s ne tegye ki azon veszélynek, hogy tél közepén nem lesz betevő falatja s minél melegegdie.

Szombaton Moineau operette-je a nálunk még Krecsányi idejéből ismeretes „A három csőrű kacska” adatott elő. Zenéjét Jonas (nem Jónás) Emil írta. Az előadás rendesen folyt le, új díszletek és jelmezekkel, továbbá megerősített zenekarral. Záródékul az „Arrogante” francia hajó elsüllyedése és utasainak megmentése mutatott be, görögtűzfénnyel világítva.

Palotai Andor három felvonásos népszínműve „A pletykapad” vasárnapon itt először adatott elő. Benyó a darab végén török és orosz hajók közötti tengeri csatát mutatott be, görögtűzfénnyel világítva.

A vásári közönségre való tekintetből hétfőn is megnyitották a színház. Előadattak „A puszták fia”, csendélet két képben a „Csikós” című népszínműből és Souppé Ferencz egy felvonásos operette-je „Tíz leány és egy férj sem.” Különösen érdekesen volt összeállítva az operette-ben előforduló hangverseny hat száma. Az előadás végén az előző napon bemutatott tengeri csatajelenet ismételtetett.

Kedden ifj. Dumas Sándor négy felvonásos színműve „Két apa” adatott elő, itt először. A darab kielégítőenül hagyja a nézőt, mert Dornan hibáján kívül szenved, nem is martyr, hanem megcsalt férj, a nélkül, hogy e borzasztó sorsra okot szolgáltatott, vagy azt megérdemelte volna; De Frontevillenek pedig, a ki lábbal tapodja a családi élet szentségét, a női erény szeplőtelenességét, hajsza alá sem görbül meg. Igazi demi-monde-morál. Püspöki Pompignacjában nem volt elég önértzet, Parragh tábornokán nem látszott meg az egykori Adonis, Lenkey Pálja nem birt meggyerő melegséggel, Hegedűs egészen elfeledteté magát, művészién alkotott és játszott Bágyoni, mint Dornan. A főbb női szerepek Kövessi Sarolta (Mártha), Bácsné (Lombard asszony) és H. Szabó Ilka (Busyné) kezében voltak, a kik, valamint kisebb szerepű társaik helyt álltak.

Bágyoni Szabó Ödön társulatunk oroszánja jutalomjátékául szerdán Bourgeois Anicet és D'Ennery öt felvonásos drámája „A Saint-tropezi úrnő” adatott elő. A csekély számú közönség a jutalmazottat, ki mint Maurice György kezdettől fogva mindvégig figyelemmel játszott, többszöri érdemlett tapsban részesíté. Püspöki Antal-ja nem volt eléggé kidomborított alak, szintúgy Bácsné Saroltája. Lenkey, mint Károly és H. Szabó Ilka, mint Hortensia elegendő fenkölt gondolkozásmódot és lelki nemességet nem tüntetvén fel, csekély benyomást gyakorolt. Hegedűs, mint Langlois, a hideg és

higgadt közjegyzőt, Kövessi Sarolta, ennek számító, szivtelennek látszó nejét, félreértette; az ellentmondásosnak látszó, de szép vonással is bíró két polgári jellembe a két szereplő nem tudta magát beleélni. Parragh a grófot, Dancz a vendéglőst, Stéger az orvost jól játszá; a többi szereplő is jól viselte magát.

ÚJDONSÁGOK.

— **E lap szerkesztőségében** mint az e lap homlokán olvasható, lényeges változás áll be. A felelős szerkesztőséget Dr. Horváth János úr vállalja magára s főmunkatársai Dr. Dékány Ráfael és Dr. Tassy Pál tanár urak leendenek. Belmunkatársai maradnak az eddigiek, nevezetesen Dr. Szeless József, Kiss Lajos, Hanusz István stb. A mostani szerkesztő ezen minőségében főmunkatársaival együtt ez év végéig megmarad.

— **A színészek tiszteletére** rendezett ismerkedési közvacsora, melyet a köznapi humor à la főváros „írók, művészek (és Maecenások)” estélyének nevezett el, a mely pénteken Tomaskó testvérek vendéglő helyiségében s illetőleg azoknak ujonnan ily kisebb közmulatságok megtartására épült termében és mellékszobáiban tartatott meg, várakozáson felül sikerültnek mondható. A csak hamarosan felszerelt elég tágas terem összes díszletét néhány csillogó, aranykeretű nagy tükrök s függöny képezte, de ez nem gátolta, sőt tán elősegítette a kedélyes hangulat erősödését. A rövid vacsora (pörkölt, túrós-csusza, borjúsült, vegyes sütemény, gyümölcs, bor à la discrétion, fekete kávé) elköltsége alatt Katona Zsigmond úr kezdte meg a felköszöntést, éltetve a vacsora vendégeit, a színművészeket, mire Bényei István igazgató úr felelt azon mindnyájunk által óhajtott kívánságnak adva kifejezést, hogy Kecskeméten Thalia istenasszonyának minél előbb emelkedjék állandó díszes temploma, melynek oltáránál az imént éltetett papok és papnők áldozhassanak. A menu kifogytával az asztalok és székek a teremből kivittettek, a cigányok behivattak s „fogja meg kiki a párját”, a fiatalok s a ki annak számába megy, tánczra kerekedett, mely mintegy éjjélig erővel, azután mindinkább fogyatékosan folyt. Jelen volt a színtársulat csaknem teljes személyzete s azt hisszük, hogy színészeink örömet fognak legalább ezen „sikerült” estére emlékezni.

— **A betörő tolvaj**, kiről lapunk multkori számában említettük, hogy a barátok templomának tornyáról leereszkedett s Harkai fűszerkereskedő boltjából az ott volt pénzt elvitte, igazságtalan szerzeményével az utolsó lebujszokat sorra járta s utójára gaztettének színhelyére is merészkedett menni. Belépett a boltba, hogy szivart vegyen. A megkárosított tulajdonosban, nem tudjuk miként, gyanú

ébredt a vásárló ellenében, a ki azelőtt a barátoknál harangozó volt s ezen állásától elesapadt, s mivel a hazug embert könnyebb elérni, mint a szünetet, csakhamar rájött, hogy vevője a tolvaj. Még is fogta vagy fogatta s rögtön bekísértette a kapitánysághoz, a hol elzárták; de jóllehet meggyűlölt rendőr őrizte az ajtót, mely az arcátlan tolvaj mögött becsukódott, ennek mégis sikerült az ablakon keresztül, mely mint halljuk nem volt rostélyllyal ellátva, megszöknie s így a hatóságának idején a fogolynak csak hült helyét találta.

— **Az első magyar általános biztosító társaság** kiadta a biztosító közönséghez intézett értesítést a lakházak és gazdasági épületek hat évre szóló biztosításáról, (az ingyen év előzetes élvezetével). E szerint az 1879-ik év végével a társaság 3.000.000 frtnyi alaptőkéje készpénzben teljesen ki lesz egészítve, tartalékalapja pedig 1.000.000 frtra emelkedik, úgy hogy a károk fedezésére szolgáló díjtartalékok a társaság a jelen év végével oly nagy összegben viheti át a jövő évi számla javára, hogy ennek folytán ezentúl előreláthatólag mindig abból fedeztetethetnek a következő éven át előforduló károk. A társulat tehát teljesen befizetett alaptőkével és teljes tartalékokkal folytathatván az üzletet, most már a tüzosztályban is újabb kedvezményben kívánja részesíteni biztosító feleit. Elhatározta ugyanis, hogy a lakházak és a gazdasági épületek biztosítása nála ezentúl azon kedvezményben részesíttessék, hogy, ha a háztulajdonos vagy a földbirtokos kötelezi magát az ily épületnek hat egymás után következő éven át való biztosítására, a társaság a szokásos ingyen évül az első évet adja, úgy, hogy a biztosító fél az ingyen év előzetes élvezése után a második évtől kezdve tartozik csak a díjakat fizetni. Ezen intézkedés előnye teljes méltánylásra fog találni a birtokos közönségnél főleg a jelen évben s a közel időben, midőn a jelen sanyarú év hatása még érezhető lesz, s midőn a gazda körül oly szűk a pénz. Ez intézkedés ugyanis még az ily szorult viszonyok közt is lehetségessé teszi a hcsszabb időre való biztosítást. És ez előny annál nagyobb, minél tetemesebb az évi díj. Az előzetes ingyen év hasznát érezni fogják azok is, kik hosszabb időre levén már biztosítva, ez érvényben levő biztosításuknál ingyen évül az utolsó évet élvezik, mert ezen biztosításuk megújítása által egymást követő két ingyen évet fognak élvezni, u. m. a mostani biztosítás utolsó (ingyen) évét, s megújításnál a 6 évi biztosítás első s így előzetesen élvezendő ingyen évét. Az első magyar általános biztosító társaság elsőrendű, legjobb hírnevű övendő társaságaink közé tartozván, mindenki bizvást fordulhat hozzája.

Felelős szerkesztő: Dr. BELICZAY JONÁS.

Főmunkatársak:

Hornyik János, Dr. Tassy Pál.

De Anonymus az idézett helyen azt is mondja, hogy hadvezéreket választottak, a kiknek vezetése alatt különféle országokat pusztitanának, így: Lélt, Bulesút és Botondot s leírja ezeknek viselt dolgait. Világos ezből, hogy nem tévedünk, ha a nádori hivatal eredetét még a pogány korszakban keressük s már történeti multjánál fogva tartoztunk írni az azon tisztelettel, hogy „mindaddig, míg a nádori méltóság hatásköre a felelős kormányzat elveivel megegyezőleg, törvény által szabályozva nem lesz”, — a nádorválasztás csupán elhalasztassék (1867. évi VII. t. cz. 2. §-a). Draskovich János gróf tehát elérte azt, a mit magyar ember az ő korában elérhetett s azért minden időben hazánk első fiai közé fog tartozni. Az 1647-iki 139-ik czikk tanúságaként írtette elődje Esterházy Miklós nádor hivatalos iratait s a végzeményt már mint az ország nádora írta alá. De ezen állását nem sokáig tölthet be, mert néhány hónappal megválasztatása után Óvárrott meghalt. Pozsonyban temették el s hogy temetése fényes volt, igazolja az is, hogy ez 10.000 rhenusi forintba került. Özvegyének, Thurzó Borbálának, a nála volt hivatalos iratok átadatásáról az ország rendei az 1549-iki 90-ik törvény-cikkben állították ki a nyugtát. Ugyanez vésette emlékére a következő EPITAPHIUM-ot:

Conditur hac tristi Johannes Draskovit urna,
Hungariae Prorex, Banus in Illyrico.
In quem certatim Pallas sua munera Marso
Contulerant proavi stemma genusque) suum.
Sed quae cum griphis aquilis fulvisque) coronis
Aspice quam fragili nixa stetera globo.
Spiritus aeterno sit centro iunctus in astris,
Non alibi in ter(r)a et sidere vera quies.

Ugyanott olvastam még a következő a Draskovichok egyikére vonatkozó fölíratot:

Palladis et Martis columen, pietatis avitae
vindex, hic virtus Hunnia(e?) spesque iaceto.
Draskovichios dent prospera saecula multos, gloria
prisca Hunni martis et artis erit. An(no) MDCXIII.
(Pallas és Mars oszlopa, az ősi kegyelet fentartója,
Hunnia erénye és reménye itt fekszik. Adjának a
kedvező századok sok Draskovichot s a magyar
fegyver és művészetre azelőbbi fény derül. 1613).

A kőből faragott életnagyságú kép fölött, melynek márványtábláján ezen fölírat olvasható, e szavak állanak: SPES MEA CHRISTVS.

De nemcsak férfiakat, hanem nőket is ért azon kitüntetés, hogy ehhez hasonló fölíratokkal századokra megörökíttessék emlékeztetik. A templom éjszaki falán mintegy két láb széles, egy láb magas táblára vésett alább következő fölírat olvasható. A fölírat fölött lévő faragványos márvány-emléken két angyal jelmondatos lapocskát tart. Az egyik jelmondat: IESV CHRISTE FILI DEI MISERERE MEI, (Jézus Krisztus, isten fija, könyörülj rajtam), a másikon: EHEV QVAM VANITAS OMNIS HOMO (óh, mily semmi az ember). Eszembe jutott Amadeo herceg nejeének, az aostai hercegnőnek, halálos ágyán († 1876.) mondott néhány szava: Ah! tanto si soffre per morire. A szegény hercegnő sokat szenvedhetett, mikor életéért az orvosok és a halál közt folyt a tusa. Az említett sirirat pedig a következő:

D(e)o O(ptimo) M(aximo). Annae Aerdody foeminae pudicissimae Comitissae Petri Erdody Bani filiae Stephanus Illieshazy amoris ergo coniugi charissimae moestissimus ponendum curavit; quae vixit annos XXVI., obiit Posony VII. Kalen(das) Junii, anno M.^o D.^o LXXVII.º Magyarul: Erdődy Annának, Erdődy Péter bán leányának, a legszemérmesebb nőnek, a szeretett házastársnak, szeretete jeléül állíttatta, gyászoló Illyéshazy István; élt 26 évig, meghalt Pozsonyban május hó 25-én, 1577-ben.

Efféle az elhunytat magasztaló siriratok már a régieknél is szokásosak voltak, nemesak magukat kitüntetett férfiaknál, hanem a nőknél is; a dolog természetében fekszik, hogy más erények azok a melyek a férfit és ismét mások azok, a melyek a nőt díszítik.

Minervát, ha fegyvert zörget,
Lehetetlen szeretnem,
Herkulest, ha rokkát pörget,
Lehetlen nem nevetnem,
Van a két nemnek határa,
Melyet a ki általhág,
Nem erény többé magára,
Hanem hiba s gyávaság.

Emlékeztéből idézek s ez a négy utolsó sornál elhagy; a kinek van Kisfaludy Sándora, lapozzon utána s igazítsa meg a hibát. A mi engem illet, tisztelője vagyok és voltam mindig Pallas Athénének, a pánczélos hajadonnak, a ki nyugalmas szépségével hódít, komolyságával bilincsel és tiszteletre készlet, s inkább lemond Eris almájáról a könnyelmű Aphrodite javára, mint sem hogy löbbit mutasson Párisnak, mint a mennyit a vért közönségesen el nem takar. S ha tüskön-bokron keresztül-kasul hajtó amazonokra bukkanok, mindig sajnálom, hogy mostoha sorsom nem vitt közéjük. Hanem hiszen: de gustibus non est disputandum! De már tökéletesen egyetérték és igazat adok Petrarcaéknak, ha a rokkát pörgető Heraklest lelézi; csakhogy nekem nem minden a mi férfinak látszik egyúttal férfi is s különösen nem Herakles s megördítva látok, találok Herkulest ott, a hol más pygmaeust vál látni. Mert a Herculeseket nem erejük, hanem végzett tizenkét munkájuk teszi Herculesekké s ezek közül Augias istállója kitisztításának sohasem szabad hiányoznia. Mi tekintetét hajdan női erénynek, arról felderítést ad a nálunk közeletem volt latin vers, melyet több kortárs rokonom néhány év előtt elhalt nagynénémétől, én tőlük tanultam. E vers felsorolja azon tulajdonokat, melyeket a jó háziasszonyt óhajtnak a leányban keresnie kell: sit pia, sit prudens, sit pulchra, pudica, potens, legyen kegyes, eszes, szép, szemérmes és gazdag. Majdnem ilyen erényeket magasztaltak a rómaiak is. Turia szép fölírata: domestia bona pudicitiae, opsequi, comitatis, facilitatis, lanificis (tuis adsiduitatis, religionis) sine superstitione, ornatus non conspiciendi, cultus modici. Közül ilyeneket még Orelli gyűjteménye, így (4339): optima et pulcherrima, lanifica pia pudica fragi casta domiseda = legjobb és legszebb, szorgalmas fonó, kegyes, szemérmes, takarékos, tiszta, házas, és (4681): modestia probitate pudicitia osequio lanificio diligentia fide par similisque ceteris probeis feminis fuit.

AZ

ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

ingyen

biztosít az első évre

lakházakat és gazdasági épületeket

úgy, hogy a díjfizetés

az ingyen év előzetes élvezete után

csak a második évben veszi kezdetét,

ha az ily épületek nála **hat évi** tartamra biztosítatnak.

Bővebb felvilágosítást nyújt

az igazgatóságnak a jelen számban megjelen „ÉRTESÍTÉS“-e, úgy szinte a helybeli főügynökség.

155 (1—1)

Nyilvános magyarázás.

A tömeg gondnok azon nem rég tönkrement nagy játékból meggyártott tárgyakat fölváltás és takarítás végett több csekkártyákban negyedrészen a valódi áron alul eladatnak. 2 frt 90 kr-ért kaptat mindenki következő 58 darab gyönyörű játékot, alkalmas fiúk és leányoknak minden időben, jó csomagolva után-étellel küldetnek és pedig:

- 1 párisi variété színház igen gyönyörű, és szépen dekorálva.
- 1 Bűvészkönyv, egy elfogott basát tartalmazva, mely belőle megszökni akar.
- 1 Nikolo reidkívüli szép karácsonyi ember, ki egyszersmind szukorszelence.
- 25 szép karácsonfa díszítő, legújabb mód szerint.
- 1 Chinai értani, mindig szorgalmas és igen neveléses.
- 12 szép gyertyatartó karácsonfa számára.
- 1 pap. kiosk, műmunka, egy mozgó éneklő kolibrít tartalmazva.
- 1 Hajazzo, műtéljes, mely a legnagyobb művészetet csinálja.
- 1 Erdőördő, mi a jelszóra nyelvét mutatja.
- 12 szép kiváló gyertya.
- 1 kaka kocsiban, szépen öltöztetve, mi a húzásnál mozdul, vergődik és kiabál.
- 1 ó római kocsis fogattal.

153 (4—2)

58 darab és összesen 2 frt 95 kr-ba kerül. Azonkívül egészen ingyen kap mindenki ráfizetés nélkül a játékok átvételénél 1 jutalmat, áll

4 darab finom aczélmetszeti képből.

Ezen képek rendkívül sikerült másolatok, szép látványokat és részleteket és legezészerűbbek termekbe, vagy felnőtteknek ajándékul.

Kéretnek a megrendeléseket következően írni:

An das Exporthaus internationaler Waaren, Wien, Stadt, Heinrichshof, Magazine 8—9.

9476.

1879.

Hirdetmény.

Keckemét sz. kir. város javadalmához tartozó sörbehozatal és kimerési jog hasznobérlete a folyó év végével lejárván, annak a jövő 1880-ik évi január 1-ső napjától számítva 3 évre a jövő hasznobérbeadása a folyó évi 9476. sz. közgyűlési végzésre megrendeltetett, s árverési határidőül f. évi december hó 3-ik napjának reggeli 9 órája a gazdasági hivatalba kitűzetett, miről a vállalkozni akarók azzal értesítettek, hogy az árverési feltételek a gazdasági hivatalban a hivatalos órában addig is megtekinthetők; továbbá hogy az árverésre 500 frt bánatpénz letételével lehet részt venni, és végül, hogy ugyan ily bánatpénzzel ellátott zárt-ajánlatok a kitűzött határidőig szintén elfogadhatnak, később érkezett ajánlatok figyelembe vételni nem fognak.

Keckemét, 1879. nov. 14.

A gazdasági osztály által.

149 (3—3)

A legjobb minőségű

TÚZI TÖLGYFA

152 (3—2) jutányos áron kapható

WITZ EDÉNÉL.

Hirdetmény.

Keckemét sz. kir. város tulajdonához tartozó erdőknek vágás alá bocsajtása a f. évi 441. számú közgyűlési határozattal jóváhagyólag elrendelve lévén, ezen erdőrészeknek árverés útján leendő eladása a helyszínen a következő időszaki sorrendben fog megtörténni, — úgymint:

- 1-ször. A kistalpai tölgyes erdőnek a még meglévő fele része f. évi december hó 9. és 10-ik napján d. e. 9 órakor.
- 2-or. A szikrában — hasznofának — Hajagos Illés úr tanyája mögött felfelé nyúló mintegy 20 holdnyi lábas erdő-rész f. évi december hó 11. és 12-ik napján d. e. 9 órakor.
- 3-or. Ugyancsak a szikrában tűzfának — a Szentlőrincz felől eső oldalon — a mult évről megmaradt úgynevezett magajött nyárfaerdő rész f. évi december hó 13-ik napján d. e. 9 órakor.
- 4-or. A kisnyír délnyugati oldalán a mult évi vágás folytatása képpen mintegy 15—20 holdnyi nyárfa lábas erdő-rész f. évi december 15. és 16-ik napján d. e. 9 órakor.
- 5-ör. Ballószegben a Halesz végén levő, valamint pusztá Kőcsög közelében fekvő összesen mintegy 10—15 hold területű 2 db. nyárfaerdő f. évi december 17. és 18-ik napján; továbbá
- 6-or. Kis-Bugaczbán a székő melletti mintegy 25 hold ritkás nyárfa-erdő f. évi december 19. és 20-ik napján d. e. 9 órakor; végre
- 7-or. A Halesz közelében a kis-körösi-útnak déli oldalán levő mintegy 525 db. vén nyárfa f. évi december 30-ik napján d. e. 9 órakor.

Ezen elősorolt árverési határnapok azon hozzáadással tétetnek közzé, miszerint a szikrai és kis-bugaczi erdőrészek árverésébe idegenek is bebozsajthatnak.

Kelt Keckeméten, 1879. nov. 28-án.

156 (2—1) **A gazdasági osztály által.**

Első minőségű tűzifa

ákác, úgy fiatal tölgy, nyárfa és tölgy-tuskó

belső sétatér mellett **Dékány**-háznál jutányos áron kapható. 152 (3—2)

Nyomatott Keckeméten, Tóth Lászlónál. 1879.

9470.

1879.

Hirdetmény.

A városi előfogat és szolgálattétel bérleti határideje f. évi december hó végével lejárván, annak újból 3 évre leendő kiadása a 9470/879. sz. közgyűlési végzéssel megrendeltetett, s az árlejtés megtartására a gazdasági osztály utasított; mihezkepest árlejtési határidőül folyó évi december hó 2-ik napjának reggeli 9 órája a gazdasági hivatalba kitűzetett, mely határidőre a vállalkozni akarók 300 frt bánatpénzzel meghívatnak, zárt ajánlatok kellő bánatpénzzel ellátva az árlejtés megkezdése előtt szinte elfogadhatnak.

Feltételek a következők:

A bérlet kezdetét veszi 1880-ik évi január 1-ső napján és tart 1882-ik évi december hó utolsó napjáig, vagyis 3 évig. Köteles vállalkozó egy 4 lovas fogatot kényelmes hintó, és csinos szerszámmal, egy 3 lovas és egy két lovas fogatot 3 jó üléses kocsival, egyiket jó szerkezetű bőrfedéllel ellátva kiállítani, ezenkívül 10 igás fogatot a városházánál folytonosan készletben tartani.

A lovak elhelyezésére — az azok után esendő trágyáért — a város e czélú istállója vállalkozónak használatul általengedtetik.

A szolgálat teljesítéseért az illetékes díj havonként mindenkor utólagosan fog bérlőnek kifizetettetni.

Miről a vállalkozni akarók azzal értesítettek, hogy a szerződési pontozatok a gazdasági hivatalban addig is megtekinthetők.

Kelt Keckeméten, 1879. nov. 14.

148 (3—3)

A gazdasági osztály által.

10,705.

1879.

Hirdetmény

Keckemét sz. kir. város tulajdonához tartozó anya-tisza folyóban és holt-tiszában gyakorolható halászat hasznobérlete a f. 1879. évi december 31-én lejárván, annak a jövő 1880. évi január 1-ső napjától számítva 3 évre hasznobérbe adása megrendeltetett, s árverési határidőül f. évi december hó 10-ik napjának reggeli 9 órája a városházi tanácssteremben kitűzetett, s erre a vállalkozni akarók 50 forint bánatpénzzel annak megemlítésével hívatnak fel, miként az árverési feltételek az érdeklettek által a gazdasági hivatalban megtekinthetők.

Kelt Keckeméten, 1879. évi november hó 27-én tartott tanácsülésből.

B. Kiss Mihály,

polgármester.

157 (2—)

Nyomatott Keckeméten, Tóth Lászlónál. 1879.